

**36749 EU-voorstel: vereenvoudigingspakket verordeningen Gemeenschappelijk
Landbouwbeleid COM (2025) 236**

Verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over het BNC-fiche van de minister van Buitenlandse Zaken, C.C.J. Veldkamp 'Omnibusvoorstel vereenvoudiging gemeenschappelijk landbouwbeleid' d.d. 06-06-2025

De op 11 juni 2025 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door de minister bij brief van ... toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Aardema

Griffier van de commissie,
Jansma

Inhoudsopgave

I	Inbreng vanuit de rapporteurs	2
II	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	3
	Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie	3
	Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	4
	Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie	5
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie	5
	Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	6
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie	7
III	Antwoord / Reactie van de Minister	8
IV	Volledige agenda	8

I Inbreng vanuit de rapporteurs

Informatieafspraken

1. De minister informeert de Kamer maandelijks, via de geannoteerde agenda van de (informele en formele) Landbouw- en Visserijraad, over de voortgang van de onderhandelingen. Dit betreft zowel de voortgang van de inhoudelijke discussies in de Raad en Raadswerkgroepen voor de totstandkoming van de algemene oriëntatie alsook die in en met het Europees Parlement (inclusief de triloofase).
2. In deze maandelijksse voortgangsrapportage gaat de minister in ieder geval in op de volgende onderwerpen:
  - o Vereenvoudigingsmaatregelen voor kleine boeren;
  - o Vereenvoudigingsmaatregelen voor jonge boeren;
  - o Vereenvoudigingsmaatregelen voor biologische boeren;
  - o Vereenvoudigingsmaatregelen voor gangbare boeren;
  - o De uitzonderingen op en of aanpassingen aan het conditionaliteitssysteem en de Goede Landbouw- en Milieucondities (GLMC's);
3. De minister informeert de Kamer tijdig wanneer zij voorziet in de onderhandelingen te moeten afwijken van het kabinetsstandpunt zoals weergegeven in het BNC-fiche en/of nadien vastgelegd met de Kamer (bijvoorbeeld in toezeggingen, moties en nadere brieven).
4. De minister informeert de Kamer tijdig wanneer er substantiële nieuwe elementen aan de oorspronkelijke voorstellen lijken te worden toegevoegd tijdens de Europese Unie (EU)-onderhandelingen (zowel door de Raad als door het Europees Parlement).
5. De minister informeert de Kamer tijdig zodra een akkoord aanstaande is, zodat dit indien mogelijk in concept kan worden bestudeerd alvorens een formeel besluit wordt genomen. Het betreft hier zowel de algemene oriëntatie in de Raad als het akkoord volgend uit de triloogonderhandelingen met het Europees Parlement;
6. De minister stuurt een appreciatie naar de Kamer van het bereikte onderhandelingsakkoord tussen de Raad en het Europees Parlement. Daarin gaat de minister ook in op hoe het bereikte akkoord zich verhoudt tot de oorspronkelijke Nederlandse onderhandelingsinzet en de gevolgen van het bereikte akkoord voor de uitvoering van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) in Nederland in de komende jaren.

II Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de stukken omtrent het Behandelvoorbehoud Vereenvoudiging GLB. Deze leden hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen over.

Informatieafspraken

De leden van de VVD-fractie sluiten zich met betrekking tot de informatieafspraken aan bij het voorstel van de rapporteurs.

EU-voorstel: vereenvoudigingspakket verordeningen Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

De leden van de VVD-fractie delen over het algemeen het doel van de Europese Commissie (EC) om administratieve lasten en regeldruk voor bedrijven te verminderen en de concurrentiekracht van de sector te versterken. Deze leden lezen dat het voorstel lidstaten de ruimte geeft om nieuwe GLB-interventies toe te voegen, zonder dat de EC daar extra budget voor beschikbaar stelt. Hierbij zal Nederland zelf afwegingen gaan maken of daar gebruik van wordt gemaakt. Kan de minister een beeld schetsen wanneer en hoe zij van plan is om hiervan gebruik te maken?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de administratieve kosten in Nederland relatief hoog zijn ten opzichte van andere lidstaten. Tevens lezen deze leden dat deze kosten ver boven het Europees gemiddelde liggen. Kan de minister dit verschil verklaren en nader toelichten welke plannen zij heeft op nationaal niveau om dit te verminderen? Verder merken deze leden op dat het vereenvoudigingspakket vooral voor kleine boeren maatregelen neemt. Hoe kijkt de minister hiernaar? In hoeverre acht zij deze maatregelen voldoende voor andere groepen boeren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben kennisgenomen van de stukken en hebben hier enkele vragen over.

De leden van de NSC-fractie zijn van mening dat het GLB een grote rol speelt in de toekomst van boeren. Hoe beoordeelt het kabinet de mogelijke overstap naar een 'Single Envelope'-benadering binnen het Meerjarig Financieel Kader (MFK), waarbij het GLB opgaat in bredere nationale fondsen? Is het kabinet bereid zich actief te verzetten tegen het loslaten van één gezamenlijk Europees landbouwbudget, gezien het belang van een gelijk speelveld voor Nederlandse boeren?

De leden van de NSC-fractie zijn van mening dat GLB-gelden zich meer zouden moeten richten op de boeren die stevige inzet plegen voor een beter milieu en klimaat. Hoe staat het kabinet tegenover het voorstel van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) om een derde pijler binnen het GLB te introduceren, gericht op klimaat- en milieumaatregelen, naast de bestaande pijlers voor inkomenssteun en plattelandontwikkeling? Deze leden vragen de minister of zij het wenselijk acht om bij de verdeling van GLB-gelden na 2027 minder te sturen op hectares en meer op maatwerk voor jonge en toekomstgerichte ondernemers, bijvoorbeeld via risicomangement, toegang tot grond en investeringssteun. Zo ja, welke stappen worden daartoe gezet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het 'EU-voorstel: vereenvoudigingspakket verordeningen Gemeenschappelijk Landbouwbeleid' (GLB) en het 'Fiche: Omnibusvoorstel vereenvoudiging gemeenschappelijk landbouwbeleid'. Deze leden hebben nog enkele opmerkingen en vragen. Te beginnen met de kritische houding van het kabinet ten opzichte van het gebrek aan een impact analyse. Deze leden onderstrepen het belang van een dergelijke analyse om te waarborgen dat vereenvoudiging niet indirect leidt tot een grotere opgaven. Zij zijn het kabinet erkentelijk voor deze houding en onderstrepen de inzet van het kabinet om een impact analyse uit te voeren voordat de plannen van kracht zullen gaan.

De leden van de D66-fractie benadrukken het belang van een impactanalyse aangezien er veel voorstellen zijn die kunnen leiden tot een verzwakking van doelbereik waar het gaat om natuur, water en klimaat. Aangezien deze regelingen worden gefinancierd uit belastinggeld is het van belang dat daar verantwoordelijk mee om wordt gegaan en doelbereik dus overeind blijft. In den brede pleiten deze leden dus voor een versimpeling van regels, in plaats van een verzwakking of afschaffing. Zij vragen het kabinet vanuit datzelfde uitgangspunt de voorstellen te beoordelen.

De leden van de D66-fractie constateren dat de vrijstelling die kleinschalige boeren krijgen op het conditionaliteitssysteem een eerste voorbeeld is van verzwakking in plaats van terechte versimpeling van de regels. Zij kunnen (meer) geld ontvangen zonder aan bepaalde milieunormen te hoeven voldoen. Deze leden onderstrepen het belang om kleine boeren te motiveren deel te nemen in milieu- en ecoregelingen. Echter, de collectieve impact van vele kleine boeren die niet of minder aan milieueisen voldoen, tegen betaling, is volgens deze leden onverantwoord. Zij vragen het kabinet zich hard te maken om een alternatief te vinden voor het stimuleren van participatie onder kleine boeren.

De leden van de D66-fractie vinden dat er een tweede voorstel is dat aandacht verdient, namelijk de declassering van GLMC 2: het beschermen van veen- en moerasgebieden. Het kabinet staat positief tegenover het voorstel om het mogelijk te maken voor lidstaten om de GLMC 2-norm uit te sluiten van de basiseisen voor de eco-regelingen en agromilieuklimaatverbintenissen.

Ziet het kabinet, net als deze leden, een risico in deze aanpassing? Namelijk, dat het optioneel maken van deze norm voor een hogere vergoeding de kans op ontwatering en landbouwgebruik toeneemt en daarmee kan leiden tot hogere emissies en afname van natuurkwaliteit. Zo ja, kan de ministser toezeggen zich in te zetten voor een ondergrens?

De leden van de D66-fractie zijn het ten slotte eens met het kabinet dat, gezien beperkte beschikbaarheid van publieke middelen, eventuele compensatie voor schade in noodsituaties moet samengaan met maatregelen voor (klimaat)adaptatie en verzekeren. Deze leden willen op dit aspect graag twee punten benadrukken. Ten eerste dat het onwenselijk zou zijn om aan de ene kant klimaatmaatregelen te schrappen voor boeren, om hen vervolgens extra te compenseren voor de gevolgen van klimaat effecten. Het is niet uitlegbaar tegenover boeren en de belastingbetaler dat deze vicieuze cirkel op die manier wordt versterkt. Ten tweede willen deze leden benadrukken dat de meest effectieve klimaat-adaptatie-maatregelen, natuur inclusieve en bio diverse maatregelen zijn. Denk aan meer en gevarieerde (houtige) begroeiing wat het effect van hitte en droogte vermindert, maar tegelijk ook overstromingen na heftige regenval tegengaat. Deze leden vragen het kabinet zich in te zetten voor deze

maatregelen als voorwaarde voor compensatie voor schade in noodsituatie. Dit draagt niet alleen bij aan natuur- en klimaatdoelen en het verdienvermogen van de boer, maar ook aan weerbare voedselsystemen waar het kabinet en Europa meer aandacht op vestigt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben het voorstel voor de vereenvoudiging van het GLB en de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel gelezen. In grote lijnen zijn deze leden verheugd met het voorstel en zijn zij het eens met de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel. Deze leden hebben nog een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de BBB-fractie vinden het ten eerste belangrijk dat er zo'n duidelijke inzet is op het verlagen van de administratieve last voor boeren. Zoals ook blijkt uit de Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel zijn Nederlandse agrariërs zelfstandiger dan alle andere Europese boeren. De Nederlandse boeren halen maar een zeer klein deel van hun inkomen uit subsidies. Toch blijkt uit de studie die de EC heeft gedaan naar de vereenvoudiging en de administratieve lasten in 2024/2025 dat juist Nederlandse boeren veel meer administratieve kosten hebben dan de meeste van hun Europese collega's. Deze leden zien dit als een zeer groot probleem en zij zijn dan ook blij dat voor deze situatie op dit moment meer oog is, kan de minister dat verschil ook duiden? Wat is de minister voornemens om hier op nationaal niveau aan te veranderen?

De leden van de BBB-fractie constateren dat uit diezelfde studie van de EC blijkt dat een belangrijke last voor boeren voortkomt uit tot wel driedubbele rapportageverplichtingen of controles voortkomend uit GLB, aanpalende EU-wetgeving en nationale wetgeving. In hoeverre pakt het voorliggende vereenvoudigingspakket voor het GLB dit probleem aan? Welke inzet is volgens de minister aanvullend nodig om deze uitdaging voor boeren aan te pakken? Zijn er specifieke dubbele of driedubbele rapportageverplichtingen die gezien kunnen worden als een nationale Nederlandse kop op Europees beleid? Ziet de minister mogelijkheden om die nationale koppen in rapportageverplichtingen weg te nemen?

De leden van de BBB-fractie willen graag van de minister weten of er wordt verwacht dat Nederlandse boeren gebruik zouden kunnen maken van de voorgestelde aanpassing voor GLMC 1. Voor de mogelijke aanpassing van de definitie van blijvend grasland willen deze leden graag weten wanneer de uitkomsten van het onderzoek dat het kabinet wil laten doen naar de voor- en nadelen van het toepassen van deze mogelijkheid worden verwacht.

De leden van de BBB-fractie vinden het goed dat het kabinet kritisch is op het inzetten van Europees landbouwbudget door lidstaten als sociale steun voor kleine boeren die zeer beperkt bijdragen aan de Europese voedselvoorziening. Het GLB moet niet verworden tot een verkapte subsidie voor terreinbeherende organisaties die al lang niet meer tot doel hebben om bij te dragen aan de voedselvoorziening van Europa.

De BBB-fractie benadrukt dat de Europese GLB-gelden op een zo eenvoudig mogelijke manier moeten worden ingezet om de landbouwproductie veilig te stellen en te verduurzamen. Daarbij is het essentieel dat deze middelen daadwerkelijk terechtkomen bij de boeren die verantwoordelijk zijn voor de land- en tuinbouwproductie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

De PvdD-fractie verwelkomt de intentie van de EC om de administratieve lasten voor landbouwers te verminderen en procedures te vereenvoudigen. Echter, deze leden zijn kritisch

over de inhoud van het huidige vereenvoudigingspakket, aangezien het risico bestaat dat milieu- en dierenwelzijnsverplichtingen worden teruggeschoefd, terwijl juist deze aspecten cruciaal zijn voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw. Deze leden benadrukken dat vereenvoudiging niet ten koste mag gaan van de bescherming van natuur, milieu, dierenwelzijn en biodiversiteit. In het verleden hebben deze leden zich altijd uitgesproken voor een GLB dat boeren ondersteunt bij de omslag naar een duurzame, diervriendelijke en circulaire landbouw, in plaats van het faciliteren van industriële landbouw die afhankelijk blijft van intensieve productie en schadelijke praktijken.

Vermindering conditionaliteitseisen

De leden van de PvdD-fractie maken zich zorgen over het feit dat het conditionaliteitssysteem niet meer van toepassing is op kleine landbouwers en biologische bedrijven automatisch worden geacht te voldoen aan meerdere GLMC's. Dit kan leiden tot een afname van milieubescherming, tenzij aanvullende garanties worden ingebouwd voor de naleving van milieu- en dierenwelzijnsnormen. Deze leden vragen hoe de minister waarborgt dat vereenvoudiging niet ten koste gaat van de bescherming van milieu, natuur, dierenwelzijn en biodiversiteit, zeker nu het conditionaliteitssysteem wordt aangepast en biologische bedrijven automatisch worden geacht aan meerdere GLMC's te voldoen.

Eco-regelingen en landbouw-milieu-klimaat verplichtingen

Hoewel de leden van de PvdD-fractie steun voor biologische landbouw en dierenwelzijnsmaatregelen toejuichen, vragen deze leden of de voorgestelde maatregelen voldoende ambitieus zijn om de noodzakelijke transitie te versnellen. Kan de minister dat bevestigen?

Administratieve lasten

De leden van de PvdD-fractie erkennen dat de administratieve lasten voor boeren te hoog kunnen zijn, zeker in Nederland. Echter, vereenvoudiging mag niet leiden tot minder transparantie of afnemende verantwoording over de inzet van publieke middelen. Hoe ziet de minister dat?

Voldoende maatregelen voor biologische en kleine boeren

De leden van de PvdD-fractie lezen dat het vereenvoudigingspakket specifieke maatregelen bevat voor biologische boeren en kleine landbouwers. In hoeverre acht de minister deze maatregelen voldoende om deze groepen te ondersteunen? Wordt er ook voldoende aandacht besteed aan de positie van gangbare boeren? Zo nee, welke aanvullende vereenvoudigingsmaatregelen zijn volgens de minister nodig voor deze groep?

Ambitie en transitie

De leden van de PvdD-fractie vragen ten slotte in hoeverre het vereenvoudigingspakket bijdraagt aan de noodzakelijke omslag naar een duurzame, diervriendelijke en circulaire landbouw. Wat is de inzet van de minister om te zorgen dat het GLB meer ondersteuning biedt aan boeren die willen investeren in natuurinclusieve en diervriendelijke landbouw?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voorstellen van de EC voor vereenvoudiging van het GLB en de positieve appreciatie van het kabinet. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de afgelopen jaren goed gebruik werd gemaakt van de eco-regeling. Er was extra budget nodig om kortingen op de basispremie of eco-premies te voorkomen. Die ruimte wordt ingeperkt door de staatssteunregels. Deze leden horen graag of de minister zich ervoor wil inzetten dat via de voorliggende Landbouwnibus ruimte wordt gecreëerd om nationaal extra middelen in te zetten voor de eco-regeling om ongewenste kortingen in de basispremie en eco-premies te voorkomen.

De leden van de SGP-fractie constateren dat niet alleen het GLB, maar ook de verouderde en rigide Nitraatrichtlijn voor ongewenste regeldruk op het boerenerf zorgt. Deze leden horen graag of de minister de voorliggende Landbouwnibus wil aangrijpen om te pleiten voor versoepeling van aanpalende regelgeving en in het bijzonder voor snelle en adequate herziening van de Nitraatrichtlijn.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie

De leden van de CU-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het EU-voorstel en het BNC-fiche. Deze leden hebben daarover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de CU-fractie zouden de minister allereerst willen vragen wat de Nederlandse landbouwer tot 2027 gaat merken van dit GLB-vereenvoudigingsvoorstel. Deze leden zijn dan ook teleurgesteld dat er geen degelijke impact-assessment is uitgevoerd door de EC. Daarom vragen deze leden de minister de gevolgen van dit voorstel voor de Nederlandse agrarische sector in kaart te brengen per deelsector. Wat zijn de positieve en negatieve gevolgen van het vigerende en voorgenomen beleid inzake het GLB op het vlak van landbouw, klimaat, water, leefomgeving, biodiversiteit en landschap, per sector?

De leden van de CU-fractie vragen de minister tevens hoe het voorstel met betrekking tot betaling per grootvee-eenheid in eco-regelingen zich verhoudt tot de beleidsvoornemens inzake grondgebondenheid. Ook vragen deze leden de minister zich in te zetten op termijn binnen het GLB ruimte te creëren om doelsturing vorm te geven. In dat kader achten deze leden het van belang inzicht te verkrijgen in de impact van de aanpassingen op het beoogde doelbereik om het nieuwe prestatiegerichte uitvoeringsmodel in stand te houden.

De leden van de CU-fractie vragen de minister wat de huidige stand van zaken is inzake Europese instemming met financiering van onder andere de extensiveringsregeling door bedrijven en financiële instellingen als banken. Welke mogelijkheden of belemmeringen biedt dit vereenvoudigingsvoorstel?

De leden van de CU-fractie vragen de minister bovendien in de Raad te wijzen op de gevolgen voor het speelveld binnen Europa. Gespecificeerd vragen deze leden de minister te wijzen op de verwachte besparing uit het werkdocument van de EC, dat 1,58 miljard euro betreft, maar grotendeels bestaat uit besparing door de vereenvoudigde betaling aan kleine landbouwbedrijven; namelijk 1,46 miljard euro. Ons land heeft naar verhouding minder kleine landbouwbedrijven en maakt geen gebruik van deze interventie. Daarom vragen deze leden de minister ofwel te overwegen het nationale beleid anders vorm te geven, met inpassing van een dergelijke interventie, ofwel te pleiten voor een ruimere definitie van kleine landbouwbedrijven.

De leden van de CU-fractie zijn positief gestemd over het voorstel om biologische bedrijven automatisch te laten voldoen aan de meeste GLMC's. Dit correspondeert goed met de aanpak in de Nederlandse ecoregeling. Deze leden vragen de minister met betrekking tot het hanteren

van bufferstroken (GLMC 4) door biologische landbouwers de EC te verzoeken een inhoudelijke onderbouwing ten aanzien van het effect op de waterkwaliteit aan het voorstel toe te voegen. Zodoende wordt het effect van deze maatregel op de waterkwaliteit inzichtelijk en ontstaat de mogelijkheid nationale regelgeving omtrent bufferstroken aan te passen. Zonder inzicht in dit effect kan deze maatregel in Nederland immers niet worden toegepast in de praktijk.

De leden van de CU-fractie vragen de minister ten slotte op Europees niveau te pleiten voor flankerend beleid, waarbij maatregelen van andere Eurocommissarissen zoals Roswall van Directorate-General Milieu worden betrokken bij de vormgeving van het nieuwe GLB. Ook vragen deze leden de minister zich in te zetten het GLB-budget te behouden met het oog op verminderde strategische afhankelijkheid en Europese voedselzekerheid. Deze leden verwachten bovendien verdere inzet op het verschuiven van middelen binnen de eerste pijler van inkomenssteun naar de ecoregeling.

III   Antwoord / Reactie van de minister

IV   Volledige agenda

Fiche: Omnibusvoorstel vereenvoudiging gemeenschappelijk landbouwbeleid

Kamerstuk 36749-2 - Brief minister van Buitenlandse Zaken, C.C.J. Veldkamp - d.d. 06-06-2025

EU-voorstel: vereenvoudigingspakket verordeningen Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Kamerstuk (2025Z09338) - EU-voorstel Europese Commissie COM (2025) 236 (Engelstalige versie) d.d. 15-05-2025